

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 2261/11

Mehmet Tefik DİŞÇİ / Türkiye

ve diğer 3 başvuru (ekteki listeye bakınız)

Başkan

Nebojša Vučinić,

Hâkimler

Valeriu Grițco,

Jon Fridrik Kjølbro,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Vekili* Liv Tigerstedt'in katılımıyla 7 Eylül 2017 tarihinde Komite hâlinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Ekteki listede gösterilen çeşitli tarihlerde yapılan yukarıdaki başvuruları göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere karşılık olarak başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR VE USUL

1. Başvuranların listesi ekteki tabloda yer almaktadır. Türk Hükümeti (“Hükümet”) kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

2. Başvuranların Sözleşme’nin 5 § 3 maddesi kapsamında tutukluluk süresinin aşırı uzunluğuna ilişkin Őikâyetleri Hükümete bildirilmiştir. Ayrıca 53351/11 no.lu başvuruda başvuran Sözleşme’nin 5 § 5 maddesi kapsamında başka bir Şikâyet ileri sürmüştür.

3. Davanın olayları, taraflarca ileri sürüldüğü Őekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuranlar, farklı tarihlerde, suç işledikleri Őüphesiyle tutuklanmışlardır. Daha sonra, başvuranlar aleyhinde ceza yargılamaları başlatılmıştır. Ancak dava dosyalarında yargılamaların sonucuyla ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Başvurularla ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Başvuruların birleŐtirilmesi

5. Mahkeme, başvuruların konuları bakımından benzer olduklarını göz önünde bulundurarak, bunları tek bir kararda müştereken incelemeyi uygun görmektedir.

B. Sözleşme’nin 5 § 3 maddesi kapsamındaki Şikâyetler (tutukluluk süresinin aşırı uzunluğu)

6. Hükümet, başvuranların, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (“CMK”) 141 § 1 (d) maddesi uyarınca, kanuna aykırı tutukluluk nedeniyle tazminat

talep etme imkânına atıfta bulunarak, iç hukuk yollarını tüketmemiş olduklarını ileri sürmüş ve söz konusu iddiaları reddetmiştir.

7. Mahkeme, tutukluluk süresinin uzunluğu bakımından CMK'nın 141 § 1 (d) maddesinin uygulanmasındaki iç hukuk yolunun *Demir/Türkiye*, ((k.k.) no. 51770/07, §§ 17-35, 16 Ekim 2012) ve *A.Ş./Türkiye* (no. 58271/10, §§ 85-95, 13 Eylül 2016) davalarında incelendiğini gözlemlemektedir.

8. Mahkeme, (yukarıda anılan) *Demir* davasında, söz konusu hukuk yolunun mahkûmiyetleri kesinleşmiş olan başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bununla beraber, Mahkeme, yukarıda anılan *A.Ş.* kararında (§ 92), Haziran 2015 tarihi itibarıyla, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesinde öngörülen iç hukuk yolunun yargılamalarının kesinleşmesinden önce dahi başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine karar vermiştir.

9. Mahkeme somut davalarda, başvuruların tutukluluklarının sırasıyla 28 Ocak 2011, 4 Ocak 2011, 18 Ekim 2011 ve 7 Aralık 2011 tarihlerinde sona erdiğini kaydetmektedir. Başvurular aleyhinde açılan yargılamaların hâlen derdest olup olmadığı ya da kesinleşip kesinleşmediği hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Mahkeme, başvuruların her iki durumda da Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesi uyarınca tazminat talebinde bulunabileceklerini ama bu tür bir girişimde bulunmadıklarını gözlemlemektedir.

10. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini yinelemektedir. Ancak, Mahkemenin birçok kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *İçyer/Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, § 72, AİHM 2006-I). Mahkeme, tutukluluk süresinin uzunluğuyla ilgili olarak yukarıda bahsedilen ve ceza davası kapsamında verilen nihai kararın ardından uygulanabilir hâle gelmiş olan bu hukuk

yoluna ilişkin davalarda söz konusu kuraldan ayrılmıştır (ayrıca bk., diğer kararlar arasında, *Tutal ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 11929/12, 28 Ocak 2014). Mahkeme, söz konusu istisnanın somut başvurulara da uygulanması gerektiği kanaatindedir.

11. Sonuç olarak, Hükümetin başvuruların CMK'nın 141. maddesi uyarınca tazminat talep etmediklerine ilişkin ilk itirazını dikkate alan Mahkeme, söz konusu başvuruların, Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamındaki şikâyetler bakımından iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

C. Diğer şikâyetler

12. Ek olarak 53351/11 no.lu başvuruda başvuran ayrıca Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamındaki hakkının ihlali nedeniyle kendisine tazminat sağlanmamış olduğu gerekçesiyle Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamında bir şikâyet öne sürmüştür.

13. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 2, 3 veya 4. fıkralarına aykırı bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kişiye tazminat talebinde bulunma imkânının sağlanması hâlinde, 5. maddenin 5. fıkrasına uyulmuş olunacağını hatırlatmaktadır (bk. *Wassink/Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 38, Seri A no. 185-A). Dolayısıyla, 5. fıkroda yer verilen tazminat hakkı, 5. maddenin önceki fıkralarından birinin ihlal edildiğinin ya bir yerel makamca ya da Mahkemece tespit edilmiş olması koşuluna dayanmaktadır. Mahkeme, bu nedenle, Sözleşme'nin 5 §§ 1 ilâ 4 hükümlerine ilişkin bir ihlal yerel mahkemelerce ya da Mahkemenin kendisi tarafından doğrudan veya özü itibariyle tespit edilmediği sürece, bir başvuranın Sözleşme'nin yalnızca 5 § 5 maddesine dayanarak ileri sürdüğu iddiasını değerlendiremez.

14. Başvuranın davasında böyle bir ihlalin söz konusu olmaması nedeniyle, başvuranın Sözlēme'nin 5 § 5 maddesi kapsamındaki iddiası da konu bakımından bađdaŐmadıđı gerekçesiyle reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvuruların *birleŐtirilmesine*;

Başvuruların kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İŐbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, 28 Eylül 2017 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Liv Tigerstedt
Yazı İŞleri Müdür Yardımcısı Vekili

NebojŐa Vućinić
Başkan

EK

No.	Başvuru numarası ve başvuru tarihi	Başvuranın adı ve soyadı Doğum / nüfusa kayıt tarihi	Temsilcinin adı ve bulunduğu il	Tutukluluk dönemi	Tutukluluk süresi	Mahkemenin yerleşik içtihadı kapsamındaki diğer şikâyetler
1.	2261/11 18.01.2011	Mehmet Tevfik Dişci 14.01.1967		01.01.2006 - 09.06.2008 08.11.2010 - 28.01.2011	2 yıl 4 ay 9 gün 2 ay 21 gün	
2.	53351/11 01.07.2011	Habip Çiftçi 10.03.1973	Çekiç Gündüz Hacer İstanbul	10.11.2008 - 04.01.2011	2 yıl 1 ay 26 gün	Madde 5 (3) ile bağlantılı olarak Madde 5(5) – Hukuka aykırı yakalama veya tutuklama hâlinde tazminat imkânının bulunmaması veya yetersiz olması.
3.	16031/12 16.01.2012	Orhan Karaaslan 05.04.1981	Erbil Mehmet İstanbul	26.08.2009 - 18.10.2011	2 yıl 1 ay 23 gün	
4.	44546/12 03.05.2012	Alaattin Turan 20.05.1996	Çalışçı Adem İstanbul	05.07.2010 - 07.12.2011	1 yıl 5 ay 3 gün	